

מסורת הש"ס

(א) חולין דף יא. ט) (מספתא פ"ג הי"ח, א) (לעיל יח: וט"ז, ד) ר"ה לא; (ב) (מעייל יא:), ו) דף 25.; ו) (בפ' שקלים כטלוק המחיל לו ראתי, ח) (לגבי, ט) (ליום ב' של סוכות כטלוק המחיל כי אקח מועד, י) (רש"ש מח"ל, ט) ונ"ע מוס' עירובין גא. ד"ה סוה),

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תשעים רים היו מירושלים ועד הצוק היו מירושלים ועד הצוק זק הר גבוה:

תוס' ישנים

ינסהדרין ט, בן, יא עדים ולא התייחא בהדרוקן. שדרקן כסותיו כדלמירין גע"י (מה, א) פניה מוריקות, והדריקון וירוקן חדא מילתא היא כדלמר ביבמות [ג, בן העיבור למי צ"י וכל דלחיה לבעל פניה מוריקות דלמר מר סוקן לעיניה הדריקון, ואנ"י דלמרת כבדמות [ב, בן עמוד החור מביא ליה כדדקון וסוקן החור מביא ארס ליה ירקון, מ"מ שני מיתן בן ודומין לחד שטקן לדי ירקון. מ"ר. אם אמו מירשאל. אבל לא בעי למימר אמו מירשאל דלא מתקשר ליה שענדו גבי הליס ע"י.

ע"כ ממעוד קודם

בבב"א תשע"ו ר"ה שבועה ובהצה צב"ב מ"ה. פי' רש"י דהא מיל אלפים אמה שהרי שטינ כבדיות דספירי והאזינו פי' שטין כדמת חלקת הארץ לכל שטנ ושטנ שטעס ומתסה מיל וזן חמשה ועשרים אלק קינ כספיר יחוקאל [מח"ל], והקנע שש אמות היה מאה ומתשים אלק אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי כעשים ומתסה מיל מאלן קשה על פי' ר"ט דספ"ר מי שהזילאורו [עירובין כז, א] דקדמר התם ארבע אמות שאלו הן, ואלכסון כי' דדין דביתו [העולם] צין כשאר רוחות כענין אלפים טס אלכסון שאן אלפים אמה [וח' מותן] וכן דבורקה ארבעה אמות והעברה בענין אמה, דהא הכא לא תשי אלא אלפים אמה מל' מת'ממות שכן מיל כמו שמשמע כאן, ועוד קשה כי בכל המלמוד נקט עמוד גבוה עשרה ורוב ארבעה ואחרי נקט רוב ארבעה ששה היה ליה למיקטן לשטתא, וכן ארבעה קרוב לששה רובי, וכן חמ"ה דרוב ארבעה ואלף חמ"ה דרוב ארבעה ואלכסון קאמר, אס כן כפרק קמא דשבא [ת, א] בני טורק דנקט רוב ששה פי' שהא עגולה וכשתרבענה תמצא דה אלכסון ד' על ד' שבעה קרוב לו טפחים לפי' רש"י דהתם [ו]לפי' ר"ח ששה טפחים ממס טס עובי הדפנות, (יא ד') [טפי מדין] על ד' היה ליה למיקטן כיון שאלו ד' [ו]אלכסון, ועוד קשה לרבינו דכפרק כילד מערבין [עירובין כ, בן, כ] כשתעמלא דעגלא מרובעת מוכח כדדא גבי ערי לויס דילפנין מייסיהו פילוח של תחומי שבת שלא היה כרביעו אלא אלפים ממס דכפריות דהס. ויש לדחות דלע"י דגבי

שני שעירי פרק שישי יומא

תשעים רים. היו מירושלים ועד ^(א) צוק הר גבוה וזקוק כדלמר' כצבא מניעא ו עלתה לראשי לוקין ונפלה: **שבעה ומחלה רים לל מיל.** הרי לתשעים רים י"ב מיל והס י"א מסעות מירושלים לסוכה הראשונה מסע אחד ומסוכה לסוכה י' מסעות ומסוכה אחרונה ללוק מסע אחד הרי לכל מסע ומסע מיל חוץ מאחד מהן שיש בו ב' מילין היינו דקמני ומלנין אותו מסוכה לסוכה שהמיל הוא תמוס שבת חוץ מאחרון שהוא רחוק ב' מילין ומלויהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו והמסבון הזה אינו שזה למשבון שיקד רבי אלעזר ו קליר וצגלשים קנים הוא קצב הרים אותו מסבון אינו עולה לאלפים אמה המיל אבל כדביימחא

דהאזינו כספירי ^(ב) מנינו שס מידת חלוקת ארץ ישראל לעמיד לצוא רוחב גבול כל שטנ ושטנ שבעים ומחשה מיל וגם רבי אלעזר קליר יסד כן כפיצוט ארצן כנקיון כפות ^(ג) כרוחב ע"ה מיל חריזותיה והס כ"ה אלק קנים שכספר יחוקאל (מה) שנלמד וזן המדה הזאת תמוד וגו' וכל קנה ו' אמות הרי ק"ג אלק אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי ע"ה מיל: הרי מוס **והרי מוון.** כגמרא מפרס אינו דומה מי שיש לו פת כסלו למי שאין לו: **שאינו מגיע עמו ללוק.** כמו שפירשתי לפי שהוא רחוק ב' מילין: **חולק לשון של וזורים.** כגמרא מפרס טעמא: **בא וישב לו.** חזר עד סוכה האחרונה ע"פ שהיואל חוץ לתמוס אפילו כרשות אין לו אלא אלפים אמה ממקום שאלא לשם כרשות לזה המירו לפי שהוא מעונה וחלש ועוד שירא לעמוד יחידי כמדבר משתחשך: **מאימתי מטמא כגדים.** דכתיב והמשתלח את השעיר יכבס כגדיו[[]^{דרוקא עז]}: **גב' חמש סוכות ועשרה מילין.** וכל אחד מלויהו יותר ממיל א' עד הסוכה על ידי עירוב: **סח לי אלעזר בני.** כלשון שחוק עד כדברי ואמר לי אס ע"י עירוב דיי לנו כב' סוכות שיהיו בני ירושלים מלנין אותו שני מילין ומסוכה ראשונה ילאו לקראמו ב' מילין הרי ד' מילין שאתה יכול להרחיק הסוכה מירושלים וסוכה השניה לסוף ארבעה מילין של ראשונה והיו מקנא ב' הראשונה מערבין לדי השניה ומקנא יערבו לדי ירושלים וכן בני שניה מקנאן מערבין ללד הראשונה ללד נלאת לקראמו ב' מילין ומקנאן מערבין ללד צוק ללוותו ב' מילין: **כמאן כרבי מאיר.** דאילו לרבי

יהודה ורבי יוסי אף האחרון מגיע ללד נכרך ארס המשלח ללכול כדרך אלא מה טעם אמרו לו כן שאינו דומה מי שיש לו פת כסלו להיות רעב כמי שאין לו: **כיון דמאזו כשעיר.** לדחפו לאחוריו כדכתיב [שס] אל ארץ גזירה דבר המתגור ויורד אי אמרת נקטריה כוליה כסלע זמנין דקדים ומלנין קודס דחיפת השעיר ומייבא דעמיה משמחת ליבון החטאים ולא איכפת ליה לקיים מצות השעיר לפיכך קושר באחרונה חזיה צין קרניו ועיניו מלנין צו ומאחר שהוא עסוק שתגמר מלאכת כולה: **דגמיש ליה לרישיה.** יכוף ראשו תחת

פרק שישי יומא

סו.

רבי יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מיצין. יש ספרים שיש בהן עשר סוכות אס כן לפי זה האחרונה היתה עומדת בצוק ושמה משוס חולשא דמשלח כדי שלא ינטרך לחזור וילין **סס: וכולין ע"י ידי עירוב.** מכאן מקשים אהא דלמר כפרק מי שהזילאורו (עירובין דף גא.) כזה יהו כל שצבתי שבת פירוס אלפים דתמוס שבת ומעביר ד' אמות כרשות הרבים כולוה נותנין להס אלכסון ומפר"ת כצכל לז שילך נותנין לו אלכסון וכול לילך בשבת אלכסון של אלפים וכל מקום שמוכיר כגמרא עמוד הרוב ד' על ד' לאו דווקא אלא בעי שהא ריבועו כשיעור אלכסון של ד' על ד' דהיינו ה' טפחים ושגש חומשין וצבי כוררת כפ"ק דשבת (דף טז.) דנקט רחבה ו' ולא נקט רחבה ד' כמו ככל דוכתא משוס דצכל דוכתא דלחיי"ר כמרובע לא היה כרץ למיקנטן אלא ד' וממילא דוענא כמו שהוא כאלכסויו כן הוא ככל מקום אצל סתם כוורת עגולה היא ואי הוה נקט רחבה ד' הוה משמע מכל לז כי כוורת אין לה אלכסון וקשה לפי' מכאן משמע דתמוס שבת מיל והיינו אלפים ותו לא כמו שהוכיח רש"י

מיהו יש לומר דוכתא דנקט אלפים אף על גב דיהבי' ליה אלכסון הכי נמי הכא נקט מיל אף על גב דיהבי' ליה אלכסון מיהו קשה לפירושו דהא פאות דשבת ילפיני מערי לויס וערי לוייס אין נותנין אלא לפאות העולם כדליתא כפרק כילד מערבין (עירובין דף טז:) על כן פירס רבינו שמואל דההולך ממזרח העולם למערבו לו מפאון לדרוס אין נותנין לו פאות אצל ההולך מקרן דרומית מערבית של עולם למזרחית כפונית נותנין לו פאות ועמוד כרה"ר גבוה י' ורוב ד' על ד' אס העמיד ריבועו לריבועו של עולם חרק ונח על גבי חייב ואס ללכסויו עומד לריבועו העולם אינו חייב עד שיהא ריבועו ה' טפחים וג' חומשין: **כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן בו' תימה** לי אמאי לא קאמר כמאן אזלא הא דתנן חוץ מאחרון שצבס דהא כמתנימין נמי קמני לה וליכא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתי' קאי דאס כן אמאי מיבעי ליה אסיפא מרישאל הוה ממי' לאזכוחי דמתני' אחיא כרבי מאיר דקמני מירושלים עד צוק ז' ריס ו' ומחלה לכל מיל דהיינו כרבי מאיר דלמר י"ב מיל ונראה לי דגרס דתניא וסיפא דהא כרייתא דלמיתן עלה היא וצמר פלוגתא דרבי מאיר ור' יהודה ורבי יוסי קמני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוכר כרישא וצמר הכי ר' יהודה וצמר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר' יוסי היא להכי אילטרריך לאשמעינן דלמאן לת"ק דהיינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא כפ"ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין תמאן לת"ק וכפרק לא יחפור (ב"ב דף סה:) נמי איכא כי האי גוונא: **אטו**

היא וצמר פלוגתא דרבי מאיר ור' יהודה ורבי יוסי קמני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוכר כרישא וצמר הכי ר' יהודה וצמר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר' יוסי היא להכי אילטרריך לאשמעינן דלמאן לת"ק דהיינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא כפ"ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין תמאן לת"ק וכפרק לא יחפור (ב"ב דף סה:) נמי איכא כי האי גוונא: **אטו**

היא וצמר פלוגתא דרבי מאיר ור' יהודה ורבי יוסי קמני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוכר כרישא וצמר הכי ר' יהודה וצמר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר' יוסי היא להכי אילטרריך לאשמעינן דלמאן לת"ק דהיינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא כפ"ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין תמאן לת"ק וכפרק לא יחפור (ב"ב דף סה:) נמי איכא כי האי גוונא: **אטו**

מחכפרין דלמא קדים ומלנין א) כדכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים איברים. אותן איברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

(א) אינו מובן ואולי דל"ל אבל זה שאומר וזמן פי' עירוב אמר ר' שם לי וכו'. **(ב)** נראה דל"ל אמרינן כיון דמאזו כשעיר וכו מתכפרין דלמא קדים ומלנין ולא יקיים מצות הדחיפה. **(ג)** נראה דמסר כאן וז"ל אי"ר נחום וכו' כגלשונה היו קוטרין וכו' כדמיא אס יהיו וגו'.

על כן נראה דגרסינן משע סוכות, וכן מנינו בתוספתא [פ"ג]. סח יא איליינו בעי ע"י ידי עירוב בו'. מיהו אין זה תשובה ממש כי אי אפשר ללול. **כמאן אזלא חוץ מאחרון שבהם בו'.** ובהך כרייתא לא מפרס כמה מילין היו. [ו]נשיה כן כספרים הרבה, ולא גרסינן דתנן, דלח"כ דמתני' הוא מרישא הוה ליה לאיתוי דקמני כהדיא י"ב מילין. הי"ר יוסף. **לא נצרך ארס א"כ.** אבל אס היה כרין הו מלילנין אותו ואפילו לא היה (יותר דוחק שעיר והיטו כמו) [דוחה שעיר את העיני כמו שדוחה] שבת וטומאה, מיייר הכא שמסוקן כגון שאלחו כולמוס ומתוך שהיה ידע שאס ירעב ביותר וילחמו כולמוס ימא לאסול לא היה רעב כל כך. מ"ר. **חילוק לישון שש זהורית בו'.** (ומה) [אס] מ"ל שאין מביאין אותו והכופרים כבר הביאו אותו מאתמול, יאני ע"ל ראש שעיר מביאין אותו דמתמר כלאהר יד הוא כדלמירין כפסחים כריש אלו דברים [סו, בן גזי כסין. כמסתק שקלים פרק התרומה [מ"ב] מוכח דהאין של זהורית דהכא אין זה לשון זהורית שהיו קוטרין כמקדש כגלש השעיר המשמלה לעיל כפרק טרף כקלפי [מא, בן, בן] דקמני פרה ולשון של זהורית שגלש שעיר ואלון שצין קרניו כליין משירי הלשכה. כליבין וירודין שנעשית כצורתו. וחשי"ס שהיה כמה פעמים מלנין קודס עשית המלוא מ"מ סתם קושר לשעיימו היה מלנין.

עין משפט ונר מצוה

לָר א ב ג ד ה מ"י פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הלכה ט':

לָר א מ"י פ"ה מהלכות פרה הלכה ו':
לָר ז מ"י פ"ג מהלכות עבודה יוה"כ הל' יז':

תורה אור השלם

1. לָכֵר נָא וְנִקְרָהָ יֶאֱמֹר וְ אִם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם כְּשֵׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבְּנוּ אִם יִאֲדִימוּ בְּחוֹלֶעַ כְּצֹמֶר יִדְהִי יִשְׁעִיהוּ א ו יח

מוסף רש"י

למי שאין לו פת בסלו. אולם היום ודואג על למחר (קטן עד.) לשון של זהורית. למר קטון וישן ענין לשון וצבע אדום וקוטרין אותו כגלש שעיר המשמלה יהיה מלנין מלליו הוא קימן ששתל הקצ"ה כשלגל שגלמר (ישעיה א) אס יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (לעיר לט.).

רבינו חננאל

ח"ד י' סוכות וי"ב מילין היו דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר ט' סוכות וי' מילין היה. ר' יוסי אומר ה' סוכות וי' מילין היו פשוטין הן אומר ט' סוכות וי' מילין. וכולן על ידי עירוב. א"ר יוסי שח לי אלעזר בני אם ע"י עירוב יכול אני לעשות כשתי סוכות וי' מילין. עירוב פירוש זה פירושנו, שיש ברחוק ארבעה מילין מירושלים סוכה, ומרחיק אמה ועשרה סוכה אחרת. והמבקש ללזות ההולך שצירי המשמלה, ויבא מירושלים ומערב בסוף מיל, והוא אלפים אמה שיהן תחום שבת, כדי שיהא רשוי עוד לילך מיל אחר שהוא אלפים אמה אחרת. נמצא מהלך אמה מילין מירושלים שהן ד' אלפים אמה, והשוכנים בסוכה יוצאין מיל כלפי מירושלים ומערב בו' להלך מיל אחר. נמצאו היוצאין מירושלים והולכין עמו שני מילין ומציאין שם (הם) [תנאשין] שיצאו מן הסוכה ותזורים האנשים שבאו עמו מירושלים והולכין עמו הם שבאו מן הסוכה מיל על ידי עירוב וכל תחומם גנה ד' מילין, וכן בין סוכה לסוכה ד' מילין בענין הזה. אחריס מערבין לצד זה ואחריס מערבין לצד זה הגה ח' שבוין סוכה לסוכה הולכין עמו מיל תחומם ומיל על ידי עירוב הרי י' מילין. אבל אליבא דר' מאיר דאמר קשרו כסלע, דחייש דילמא כיף לרישיה זה השעיר ולא יראה וראה מה כסלע. ולמה היה קושר בין קרני השעיר, אמרינן צ' הואיל ובו

היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה

איברים איברים. אותן איברים רב ושמואל חד אמר מותרים לבהמות וחד אמר אסורין.

(א) אינו מובן ואולי דל"ל אבל זה שאומר וזמן פי' עירוב אמר ר' שם לי וכו'. **(ב)** נראה דל"ל אמרינן כיון דמאזו כשעיר וכו מתכפרין דלמא קדים ומלנין ולא יקיים מצות הדחיפה. **(ג)** נראה דמסר כאן וז"ל אי"ר נחום וכו' כגלשונה היו קוטרין וכו' כדמיא אס יהיו וגו'.

על כן נראה דגרסינן משע סוכות, וכן מנינו בתוספתא [פ"ג]. סח יא איליינו בעי ע"י ידי עירוב בו'. מיהו אין זה תשובה ממש כי אי אפשר ללול. **כמאן אזלא חוץ מאחרון שבהם בו'.** ובהך כרייתא לא מפרס כמה מילין היו. [ו]נשיה כן כספרים הרבה, ולא גרסינן דתנן, דלח"כ דמתני' הוא מרישא הוה ליה לאיתוי דקמני כהדיא י"ב מילין. הי"ר יוסף. **לא נצרך ארס א"כ.** אבל אס היה כרין הו מלילנין אותו ואפילו לא היה (יותר דוחק שעיר והיטו כמו) [דוחה שעיר את העיני כמו שדוחה] שבת וטומאה, מיייר הכא שמסוקן כגון שאלחו כולמוס ומתוך שהיה ידע שאס ירעב ביותר וילחמו כולמוס ימא לאסול לא היה רעב כל כך. מ"ר. **חילוק לישון שש זהורית בו'.** (ומה) [אס] מ"ל שאין מביאין אותו והכופרים כבר הביאו אותו מאתמול, יאני ע"ל ראש שעיר מביאין אותו דמתמר כלאהר יד הוא כדלמירין כפסחים כריש אלו דברים [סו, בן גזי כסין. כמסתק שקלים פרק התרומה [מ"ב] מוכח דהאין של זהורית דהכא אין זה לשון זהורית שהיו קוטרין כמקדש כגלש השעיר המשמלה לעיל כפרק טרף כקלפי [מא, בן, בן] דקמני פרה ולשון של זהורית שגלש שעיר ואלון שצין קרניו כליין משירי הלשכה. כליבין וירודין שנעשית כצורתו. וחשי"ס שהיה כמה פעמים מלנין קודס עשית המלוא מ"מ סתם קושר לשעיימו היה מלנין.